

A megsebzett bolygó I. II. III. Dr. Balogh János – Rácz Gábor a földgolyót átfogó környezetvédelmi filmsorozata.

Még megmenthető (Gyermekeknek szánt környezet- és természetvédelmi sorozat.)

TV-Egyetem I. II. (Csillagvilág, az életkutatás új eredményei.)

Technika (Anyag, fa, papír, kövek, kötél tulajdonságairól.) Alsó tagozatosoknak.

A Hármas csatorna modern szemléletű természettudományos műsorai alapján készült műsoros kazetták:

Emberlesben (Gondolkodnak-e az állatok? Az emberi viselkedés.) Csányi Vilmos etológus műsora.

Evolúció I. II. (Káosz és kozmosz, a "Bing Bang", Az emberelvű Univerzum, Az ózonpajzs alatt, A gondolkodó anyag, A világfalu.)

Az idő (A biológiai óra, időmérés, időszámítás, a természettudományok és az idő)

Látni a láthatatlant (Ultrahang, száloptika, hőfénykép.)

Sci-fi I. II. (Robotok, űrhajózás, Sci-fi és a művészetek, titkok és fantázia.)

Az egyetemi felvételre előkészítő speciális műsorok:

Oldjuk meg: Matematika, Tizenöt feladattípus megoldásával.

Fizika – Biológia: Orvostudományi egyetemek írásbeli feladataira készít elő.

Matematika

Dienes professzor játéka (A matematika nyelve, Triádok, Királykresz, Abraka-dabra.)

Gyurmatek (Amimációs film az általános iskolai matematika oktatáshoz.)

Matematika I. (Sorozatok, Függvénytranszformációk, prímszámok, pontthalmazok.) Általános iskoláknak.

Matematika II. (Forgástestek, kúp, henger, gömb, körgyűrű, axiomatizálás a gömbön I. II.) Középiskoláknak ajánlott.

SI (Systeme Internationale) A rajzfilmsorozat az új Nemzetközi Mértékegységrendszert mutatja be.

Részletesebb adatokat tartalmaz a fenti műsokrokról a Televideo Katalógusa, amely a márkaboltjainkban megszerezhető. Kérésre postán is elküldjük.

Kérésével és kérdéseivel, kérjük forduljon a Televideo Kiadóhoz. (1096 Bp., Lenhossek u. 35. tel: 133-7915, telex: 22 4732, telefax: 113-5845.)

TELEVIDEO KIADÓ

Életközösségek és azok felépítése

Többkönyvű biológiaóra a könyvtárban

Az általános iskolai tanterv kevés ökológiai ismeretet nyújt. A társadalmi igényeknek megfelelően ma már szükséges a tanulók mélyebb ökológiai szemléletmódjának kiala-

kítása. A cél érdekében a tanórai tevékenységet ki kell szélesíteni. Az ökológiai ismeret-anyagon alapuló, aktív természetvédelmi nevelés területén is új utakra, lehetőségekre van szükség és igény. Mivel az ökológia maga is a sokoldalú kölcsönhatások tudománya, célszerű a korábbi tantárgyszemléletet felváltva, komplex természettudományos ismeretek nyújtása. A modern és összetett ismeretek megszerzésére, a modern és sokrétű információhordozóra van szükség. Arra kell törekednünk, és tanulóinkat is arra nevelnünk, hogy az őket érdeklő információkat a nekik megfelelő információhordozóból kiválasszák és azt alkalmazni is tudják. Iskolánkban az érdeklődő tanulókból létrehozunk egy ökológiai szakkört, amelynek feladata a tanórákon szerzett ökológiai ismeretek elmélyítése és ökológiai, környezetvédelmi problémák felismerése. Az ökológiai alapfogalmak megismerésére a könyvtári óra kiváló lehetőséget nyújt mind tanórai, mind szakköri szinten. A témában megjelenő több új információforrás is magától kínálta a lehetőséget a könyvtári óra megszervezésére.

Az óra tárgya: Életközösségek és azok felépítése

Az óra feladatai:

- a.) az ökológia szó jelentése
- b.) ökológiai alapfogalmak: biom, ökoszisztéma
- c.) a tápláléklánc típusai
- d.) táplálékhálózat
- e.) a táplálékpíramis típusai

A tanítási óra típusa: új ismereteket feldolgozó

A tanítási óra helye: Tolnai úti Ált. Isk. könyvtárterme (6. o.)

Időkeret: kb. 45 perc

Az óra (foglalkozás) előkészítése:

- a.) a munkaeszköznek szánt könyvek kijelölése
- b.) egyéb munkaeszközök kiválasztása
 - applikációs képek
 - trászvetítő fólia
- c.) fénymásolatok készítése
- d.) videofilm megtekintése, részletek kiválasztása, feladatlap készítése a videohoz
- e.) vállalkozó tanuló felkészítése kiselőadásra
- f.) a könyvtár előkészítése a csoportfoglalkozásra

Felhasznált ismerethordozók:

- a.) Könyvek:
 1. Idegen szavak szótára
 2. Biológiai lexikon
 3. Szász Péter: Ökológiai zsebkönyv
 4. Ökológiai kisenciklopédia
 5. Papp János: Játékos természetismeret
 6. Usborne: Kis ökológia
 7. Új magyar lexikon
 8. Asztalos Gyuláné: Biológia 6. o.

b.) Egyéb ismerethordozók: tanulói applikációs készlet 6. osztály számára, videofilm: Mi az ökológia?

Óraleírás

A foglalkozás menete

- 1.) Bevezető
- soroljuk fel a tanult életközösségeket
 - a rajz alapján írjátok be az élőlények számát a megfelelő élőhelyhez
 - a tanulói munka ellenőrzése
 - az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől
 - nézzünk meg egy filmrészletet
 - jegyezzétek fel, milyen új fogalmakat hallottatok (biom, ökológia)

2.) Célkitűzés

- a mai foglalkozáson a biológia új tudományágát ismerjük meg
- Mi a neve? Mit jelent?
- Mivel foglalkozik?

3.) Feldolgozás

a.) Az ökológia fogalmának kibővítése

- elvégzett feladatok ismertetése
- értékelés

b.) A környezet szerepe

c.) Ökoszisztéma fogalma
Biom fogalma

- soroljuk fel a biomokat
- lomboserdő biom jellemzői

d.) Tápláléklánc kialakítása

e.) A növények szerepe a táplálékláncban

- a növények szerepének ismertetése

f.) Hogyan nevezzük a tápláléklánc többi tagját?

Részösszefoglalás:

Videofilm + feladatlap

Módszerek, eszközök, eljárások

ismétlés
élőhelykereső-feladatlap
önálló munka

következtetés
videofilm részlet

közlés
irányított beszélgetés
mágneses tábla
ÖKOLOGIA

csoportfeladatok kijelölése

- 1.) Idegen szavak szótára
- 2.) Biológiai lexikon
- 3.) Usborne
- 4.) Ökológiai kisenciklopédia
- 5.) Új magyar lexikon

kiselőadás

Usborne – felolvasás

Usborne – felolvasás

mágneses tábla

ÖKOSZISZTÉMA

földgömb

beszélgetés

csoportmunka – applikációs

képekkel

csoportmunka – Usborne

Írásvetítő fólia

Csoportfeladatok kijelölése:

Biológiai tankönyv

Az ismeretek gyakorlása

Ökológia

Ökológia más néven a tudománya. A lombos erdő bióm fő alkotói a fák.

A tápláléklánc azszervezetekkel kezdődik.

Ezek az élőlények anyagból anyagot képes előállítani. Ezt a folyamatot nevezzük:

A tápláléklánc tagjai:

- 1.) A növények (ők hozzák létre a táplálékot)
- 2.) Növényevő állatok (pl. őz, szarvas, sáska)
- 3.) Húsevők (növényevő állatokkal táplálkoznak)
- 4.) Rá nem vadászik más állat.

g.) A videorészleten új fogalom

- táplálékpiramis

Mit fejez ki?

Milyen típusai vannak?

- a tápláléklánc típusai

- táplálékhálózat ismertetése

- a környhasználat rövid ismertetése

Videókép kimerevítés

Csoportfeladat kijelölése

Ökológiai kisenciklopédia

Játékos természetismeret

Usborne

Feladatmegoldás:

Három közül egy helyes

Usborne

4.) Összefoglalás, értékelés

- A feladatlapon szereplő idegen kifejezéseket helyettesítsd a magyar megfelelővel

- A felsorolt példák számát írd a megfelelő helyre:

Feladatlap

ÖKOSZISZTÉMA

abiotikus producensek konzumensek destruensek tényezők

Példák: 1. mohák 2. napenergia 3. talajjelleg 4. halak 5. víz 6. nyitvatermők 7. baktériumok 8. hullók 9. emlősök 10. alacsonyabbrendű gombák

Összegzés:

A tanulók biológia órán már hozzászoktak a többkönyvűséghez és a videohoz, mint ismerethordozóhoz. Az újdonság az volt, hogy most maguknak kellett a könyvtár polcainról leemelniük a lexikonokat, kézikönyveket. Ennek a feladatnak az elvégzésére csak a rendszeres könyvtárlátogatók voltak képesek. A tanulók 4 x 4 fős csoportokban dolgoztak, ami biológia órán csak a kísérleteknél megszokott. A lexikonokon, kézikönyveken kívül a többi könyv szinte, mint tankönyv a tanulók asztalára volt készítve, hangsúlyozva az ismeretszerzésben való fontosságukat.

Nagyon sok és nehéz fogalmat kellett a tanulóknak a foglalkozáson megismerniük. Hatodik osztályban különösen gondot okoz az idegen szavak befogadása.

A tanulók foglalkoztatása úgy érzem maximális volt, frontális munkát csak a leg-szükségesebb esetben alkalmaztam. Az órán mindenki szóhoz jutott, az értelmesebbek

önállóan adták elő mondanivalójukat, a gyengébbek szó szerint olvasták fel a megfelelő részleteket. A csoportmunkát a könyvhasználatot a könyvtáros végig figyelemmel kísérte és segítette. A cél nem lezárt ismeretek nyújtása volt, hanem, hogy felkínáljuk a lehetőséget a választásra: a megfelelő ismereteket mindenki az izlésének megfelelő ismerethordozóból választhatja ki.

LOVIZER FERENCNÉ – KORONCZAI JÁNOSNÉ

A zöld pedagógia kísértése

Az alternatív mozgalmak (1) a hetvenes évek második felében alakultak ki a fejlett nyugati országokban. E mozgalmak: pl. ökológiai mozgalom, új feminizmus képviselői élesen bírálják a modern társadalmakat, és azokkal egy alternatív társadalom jövőképét állítják szembe. Szerintük a hagyományos társadalmat többek között ökológiai veszély, magas szennyeződés, tömegtermelés, elidegenedés a természettől, centralizáció, a helyi kultúrák felszámolása jellemzi. Ezzel szemben a jövőbeli alternatív társadalomra az ökológiai egyensúly, alacsony illetve semmiféle szennyeződés, kézműves termelés, integrálódás a természetbe és decentralizáció lesz a jellemző.

(1) E rövid bevezető Szabó Máté: Alternatív utópia – alternatív modernizáció? című tanulmánya (Valóság 1985/10.) ismeretében készült.

Az alternatív mozgalmak eszmekörében központi szerepet játszik az ökológia tudománya és az ún. politikai ökológia. Teoretikusaik szerint az ökológia – amely a jelenség háttérismeretét tárja fel – különféle természet- és humán tudományok sajátos integrációja, amely a természeti és társadalmi = humán vagy antropogén hatásokat is magukba foglaló életközösségek viselkedésének fennmaradását, tűrőképességét, sajátosságait vizsgálja, elemzi. A politikai ökológia viszont az ökológia eredményei alapján bizonyos társadalmi-politikai követelményeket, célokat, programokat fogalmaz meg. Az alternatív mozgalmak résztvevői azonban nemcsak radikális gazdasági, politikai programot dolgoztak ki, hanem a hagyományostól teljesen eltérő pedagógiát is.

A zöld pedagógiai mozgalom gyökerei Locke, Rousseau, Pestalozzi munkásságáig nyúlnak vissza, de nagy hatással volt kialakulására Fröbel, Montessori, Dewey, R. Steiner és A. S. Neill pedagógiája is.

A zöld pedagógia megvalósítására mélyen hatott Schumacher (2) híres elmélete is, amelynek alap gondolata az emberléptékűség. Ez a pedagógiai gyakorlatban annyit jelent, hogy a ma elterjedt rideg és uniformizált, sok száz gyereket befogadó mammutiskolák helyett kis létszámú iskolákra (small school) van szükség. Ezek az intézmények ideális feltételeket biztosítanak az emberléptékű oktatás (human scale education) számára, hisz bennük mindenki jól ismeri egymást. Az ilyen iskolákban dolgozó pedagógusok a statikus tudás helyett a változás képességét, a tanulási folyamat fontosságát hangsúlyozzák. Maximálisan figyelembe veszik a diákok egyéni szükségleteit és érdeklődését. A főként tanulói kezdeményezésen, aktivitáson és kreativitáson alapuló tanulás során pedig facilitátorként segítik, ösztönzik tanítványaikat.

(2) Schumacher tekinthető az alternatív gazdaságtan megalapítójának. Egy olyan ökonómia körvonalazására tett kísérletet, amely az embereket szolgálja. Alap gondolata az emberléptékűség; az ember kis léptékű lény, ezért mondja, hogy a kicsi-szép.